

Lektion 5. Samhällets stöd

Översikt av lektionen

1. Stöd i skolan
2. Vårdbidrag
3. Stöd från socialtjänsten
4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården
5. SIP – Samordnad individuell plan
6. När tonåringen blir myndig
7. Sammanfattning

1. Stöd i skolan

Strategi – tonår

Vad förväntas elever klara på högstadiet och gymnasiet?

- Koncentrera sig längre stunder
- Fokusera på det väsentliga
- Sitta still och lyssna
- Arbeta självständigt
- Aktivt söka kunskap
- Ta eget ansvar
- Själv planera och organisera sitt arbete
- Komma ihåg vad man lärt sig
- Följa regler och instruktioner
- Passa tider
- Fungera socialt

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

4

Strategi – tonår

Skolans ansvar och föräldrars

- Skolan ska ha tillräcklig kunskap för att kunna ta ansvar för skolsituationen och att ge eleven det stöd som han/hon behöver
- Lärare kan behöva utbildning, handledning eller annat stöd i detta arbete
- Föräldrar kan bidra med sin kunskap om tonåringens behov men inte ställa krav på exakt hur undervisningen och stödet ska utformas

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

5

Strategi – tonår

Tonåringens behov i skolsituationen

- Få förståelse för sina svårigheter
- Få hjälp med motivationen för skolarbetet
- Hitta sina starka sidor
- Få möta anpassade krav och förväntningar
- Hjälp att hantera sina svårigheter
- Få förståelse för ojämna förmågor och sårbarhet
- Personlig vuxenrelation – mentor
- Vid behov hjälp med kamratrelationer

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

6

Strategi – tonår

Bemötande som underlättar

- Mycket uppmuntran, stöd och stimulans
- Tydliga och exakta förväntningar och krav
- Avgränsade och tydliga arbetsuppgifter
- Tydliga, korta instruktioner i flera steg
- Skriftligt och visuellt stöd
- Tät, påtaglig direkt återkoppling
- Hjälpa att komma igång och avsluta uppgifter
- Yttre stöd och vägledning

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

7

Strategi – tonår

Anpassningar – några exempel

- Sanering av störande sinnesintryck
- Ostörd placering i klassrummet
- Hörselskydd eller hörlurar
- Skyltning för att underlätta att hitta
- Tydliga klockor och scheman
- Hjälpmiddel för tid, påminnelser, organisation (mobilen)
- Muntlig redovisning och extra tid vid prov
- Viktig information samlad på skolans hemsida

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

8

Strategi – tonår

Läxor och hemuppgifter

- Begränsa omfattningen
- Dubbla uppsättningar böcker
- Information via e-post och sms, också till fldr.
- Hjälpa att planera, dela upp och börja i tid
- Bestämda tider och rutiner
- Kom överens med skolan om rimlig nivå och föräldrars roll för att hjälpa

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

9

Strategi – tonår

Vad säger skollagen?

- Utbildningens syfte är att främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära
- Hänsyn ska tas till elevers olika behov
- Stöd och stimulans för optimal utveckling
- Gäller alla skolformer (förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, gymnasieskola m.fl.)

(Skollagen 1 kap 4 §)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

10

Strategi – tonår

Rätt till stöd i skolan

- Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att klara kunskapskraven har rätt till stöd för att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser
- Gäller både i grundskolan och gymnasieskolan
- Även om en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån ska han/hon ges stöd att nå längre i sin kunskapsutveckling

(Skollagen 3 kap 3 § samt juridisk vägledning från Skolverket)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

11

Strategi – tonår

Stöd i form av extra anpassningar

- Ska ges om man befärar att en elev inte kommer att uppnå kunskapskraven
- Kan normalt ges inom ramen för den ordinarie undervisningen av lärare eller annan skolpersonal
- Ska ges skyndsamt och dokumenteras i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan

(Skollagen 3 kap. 5a § samt juridisk vägledning från Skolverket)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

12

12

Strategi – tonår

Särskilt stöd

- Om inte extra anpassningar är tillräckligt ska rektorn se till att behovet av *särskilt stöd* utreds skyndsamt
- Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska det utarbetas ett *åtgärdsprogram*
- Om det finns särskilda skäl kan rektor besluta att behovet ska tillgodoses genom *särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning* eller *anpassad studiegång*
- I gymnasieskolan finns andra former av särskilt stöd

(Skollagen 3 kap. 6-12 §§ samt juridisk vägledning från Skolverket)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

13

Strategi – tonår

Åtgärdsprogram

Av åtgärdsprogrammet ska framgå:

- Vilket behov av särskilt stöd eleven har
- Hur det ska tillgodoses
- När åtgärderna ska följas upp och utvärderas
- Vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering

Beslut om åtgärdsprogram kan överklagas till skolväsendets överklagandenämnd

(Skollagen 3 kap. 9 § samt juridisk vägledning från Skolverket)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

14

Strategi – tonår

Betygsättning

- Den så kallade *undantagsbestämmelsen* (ibland kallad PYS-paragrafen) ger en lärare möjlighet att bortse från enstaka delar av kunskapskraven vid betygsättningen om det finns särskilda skäl för det.
- Särskilt skäl kan vara funktionsnedsättning ... som utgör ett direkt hinder för att eleven skall kunna nå ett visst kunskapskrav.
- Skolan måste först ha gjort allt vad den kan för att ge eleven stöd
- När bestämmelsen är tillämplig måste avgöras från fall till fall

(Skollagen 10 kap. 21§, 15 kap. 26 §)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

15

Strategi – tonår

Vem beslutar om stöd?

- Rektor har det samlade ansvaret för elevens skolsituation
- Det görs alltid en individuell bedömning av behovet av stöd
- Lärare (eller annan skolpersonal) kan besluta om *extra anpassningar*
- Rektor ansvarar för att behovet av *särskilt stöd* utreds och att det vid behov upprättas ett *åtgärdsprogram*, men kan delegera detta ansvar
- Rektor får ej delegera ansvaret för särskilt stöd som ska ges *enskilt, i en särskild undervisningsgrupp eller genom avvikelser i timplanen*

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

16

Strategi – tonår

Hur få ett bra samarbete med skolan?

- Gör tonåringen delaktig och införstådd
- Gör upp en tydlig ansvarsfördelning
- Visa ömsesidigt förståelse och respekt
- Ha bra system för kommunikation
- Ha regelbundna möten med skolan
- Välj dina strider men stå upp för din tonåring
- Var påläst när det gäller rätt till stöd

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

17

Strategi – tonår

Om man inte är nöjd med skolan

- Tala i första hand med klasslärare och rektor
- Var tydlig med önskemål och synpunkter
- Vid behov, vänd dig till skolchef eller politisk nämnd i kommunen
- Om du inte blir nöjd, anmäl till Skolinspektionen
- Vissa beslut kan också överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

18

Strategi - tonår

Mer information - stöd i skolan

Skolinspektionen

- www.skolinspektionen.se

Skolväsendets överklagandenämnd

- www.overklagandenamnden.se

Skolverket

- www.skolverket.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten

- www.spsm.se

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

19

Strategi - tonår

2. Vårdbidrag

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

20

Strategi - tonår

Vårdbidrag

- Statligt ekonomiskt stöd till förälder som vårdar barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom
- Särskild vård och tillsyn minst sex månader eller merkostnader p.g.a. funktionsnedsättning
- Betalas ut till juni det år barnet blir 19 år
- Helt, tre fjärdedels, halvt, fjärdedels
- Merkostnadsdelen skattefri
- Betalas ut av Försäkringskassan

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

21

Strategi - tonår

Hur söka vårdbidrag?

- Kontakta lokala försäkringskassan och be att få ansökningsblankett (finns även på webben)
- Fyll i ansökan och bifoga läkarintyg som styrker funktionsnedsättningen
- Handläggare utreder – personlig kontakt
- Försäkringskassans beslut kan överklagas i förvaltningsrätt

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

22

Strategi - tonår

Mer information – vårdbidrag

Försäkringskassan

- www.forsakringskassan.se

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

23

Strategi - tonår

3. Stöd från socialtjänsten

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

24

Strategi – tonår

Några insatser som kan vara aktuella

- Stödsamtal med socialsekreterare
- Gruppverksamhet för ungdomar och föräldrar
- Kontaktperson till ungdomen
- Kontaktfamilj
- Familjebehandling
- Ferievistelse (kollo)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

25

Strategi – tonår

Hur ansöka om bistånd enligt socialtjänstlagen?

- Kontakta biståndshandläggaren i din kommun eller stadsdel
- Gör en skriftlig ansökan till kommunen
- Individuell prövning
- Om avslag – begär skriftligt beslut med motivering och besvärshänvisning
- Överklaga till förvaltningsrätt (via kommunen)

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

26

Strategi – tonår

Mer information- stöd från socialtjänsten

Socialstyrelsen

- www.socialstyrelsen.se/socialtjanst

Din kommuns hemsida eller telefon

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

27

4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården

Vilket stöd bör man kunna förvänta sig?

- Information om diagnosen till tonåringen, föräldrar, syskon och skolpersonal
- Informationsmaterial, litteratur, webbadresser
- Grundläggande föräldrautbildning
- Intyg för vårdbidrag
- Ställningstagande till läkemedelsbehandling

Andra insatser som kan vara aktuella

- Fördjupad föräldrautbildning
- Hjälpmedel – kognitivt stöd
- Stödsamtal till familjen
- Gruppverksamhet för tonåringen
- KBT- inriktad psykologisk behandling
- Behandling av tillkommande svårigheter
- Uppföljning av pågående läkemedelsbehandling
- Fast vårdkontakt

Strategi – tonår

Hur få tillgång till specialiststöd??

Vilket stöd man kan få och hur det är organiserat varierar i olika landsting/regioner

- BUP Barn- och ungdomspsykiatri
- Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar
- Barn- och ungdomshabilitering (i vissa fall)
- Beroendemottagningar
- Ätstörningsenheter

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

31

Strategi – tonår

Mer information om specialiststöd från hälso- och sjukvården

- 1177 VÅRDGUIDEN www.1177.se
- *Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd – ett kunskapsstöd*. Socialstyrelsen (2014) www.kunskapsguiden.se
- Regionala vårdprogram
- Efterfråga information från vårdgivare!

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

32

Strategi – tonår

5. SIP – Samordnad individuell plan

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

33

Strategi – tonår

Hur går det till?

- Be din kontakt i kommunen eller landstinget kalla berörda personer till SIP-möte
- Alternativt samtyck till förslag från någon av dem (försök också få tonåringens samtycke)
- Föreslå vilka som du tycker bör vara med på mötet, t.ex. personal från skola, BUP, socialtjänst

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

34

Strategi – tonår

Vad ska finnas i SIP-planen?

- Beskrivning av vilka behov som finns idag
- Vilka insatser som ska erbjudas och vad de syftar till
- Hur insatserna ska genomföras
- Vem som ansvarar för vad
- Vem som samordnar
- Hur ofta och på vilket sätt insatserna ska följas upp
- Hur samarbetet eventuellt ska avslutas
- Hur resultatet av insatserna ska bedömas och av vem

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

35

Strategi – tonår

Om man inte är nöjd med vården

- Tala i första hand med ansvarig chef för verksamheten
- Patientnämnden (finns i de flesta landsting)
- Inspektionen för vård och omsorg IVO
(tillsynsmyndighet för både socialtjänst och hälso- och sjukvård)
- www.ivo.se

Utgåva 2:0 (2017)

© Agneta Hellström

36

6. När tonåringen blir myndig

Stöd till unga vuxna

- Om du har fullmakt från ditt barn får du företräda honom/henne i kontakt med myndigheter och också ta del av dokumentation
- Den som behöver mer hjälp kan ansöka om god man eller förvaltare
- Bistånd och annat stöd från socialtjänsten (boendestöd, ekonomi m.m.)
- Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kan också erbjuda stöd
- Universitet och högskolor – särskilda samordnare för studenter med funktionsnedsättning
- Vårdcentral eller psykiatrisk mottagning för behandling

Mer info: www.1177.se/Stockholm/Tema/Barn-och-foraldrar/Barn-i-varden

7. Sammanfattning

Sammanfattning

- Skolan är ansvarig för att ge tonåringen stödsatser
- Vårdbidrag kan kompensera tid och merkostnader
- Socialtjänstens stöd kan underlätta och avlasta
- Stöd och behandling från hälso- och sjukvården ska vara lättillgängligt och kvalificerat
- Samordnad individuell plan kan vara motiverat för vissa
- Skaffa dig kunskap och framför dina krav tydligt till rätt instans
– agera om du inte är nöjd!

Till sist

- Tack för att ni tagit er tid att gå kursen
- Ni är era tonåringars viktigaste stöd
- De uppskattar er, även om de inte visar det
- Allt brukar ordna sig till slut

